Dziennik Urzędowy
Unii Europejskiej

PL
Seria C

C/2026/2991

29.5.2026

KOMUNIKAT KOMISJI

w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej (EIO) „Zakaz praktyk konwersyjnych w Unii Europejskiej”

(C/2026/2991)

1. WPROWADZENIE: INICJATYWA OBYWATELSKA

„Zakaz praktyk konwersyjnych w Unii Europejskiej” ([1]) to 13. europejska inicjatywa obywatelska („EIO”) przedłożona Komisji do zbadania po osiągnięciu progów ([2]) wymaganych na mocy Traktatu o Unii Europejskiej („TUE”) i rozporządzenia (UE) 2019/788 ([3]) („rozporządzenie w sprawie EIO”).

Organizatorzy opisują swoje cele w następujący sposób:

> *Wzywamy Komisję Europejską do złożenia wniosku w sprawie prawnie wiążącego zakazu praktyk konwersyjnych ukierunkowanych na obywateli LGBTQ+ w Unii Europejskiej:*
>
> *Praktyki konwersyjne to działania mające na celu zmianę, wyparcie lub stłumienie orientacji seksualnej, tożsamości płciowej lub ekspresji płciowej osób LGTBQ+.*
>
> *Ze względu na dyskryminacyjny, poniżający, szkodliwy i zwodniczy charakter tych praktyk Organizacja Narodów Zjednoczonych zakwalifikowała je jako tortury; zakazuje ich coraz więcej państw.*
>
> *UE odgrywa ważną rolę, jeżeli chodzi o ochronę praw podstawowych. Powinna ona podejmować działania prowadzące do zwalczania wszelkich nieludzkich praktyk. Komisja powinna złożyć wniosek w sprawie dyrektywy dodającej praktyki konwersyjne do wykazu europrzestępstw lub zmieniającej obowiązującą obecnie dyrektywę w sprawie równości (z 2008 r.) w celu wprowadzenia zakazu takich praktyk.*
>
> *Komisja powinna także przyjąć niewiążącą rezolucję wzywającą do powszechnego zakazu praktyk konwersyjnych w UE, co pozwoli zapobiec wprowadzaniu moratorium ustawowego.*
>
> *Ponadto wzywamy Komisję do zmiany dyrektywy o prawach ofiar i ustanowienia minimalnych norm dotyczących praw ofiar praktyk konwersyjnych, ich ochrony i wsparcia dla nich.*
>
> *Wszystkie państwa członkowskie powinny wprowadzić zakaz stosowania praktyk konwersyjnych lub dokonać przeglądu obowiązujących obecnie zakazów.*

Po otrzymaniu 27 listopada 2023 r. wniosku organizatorów Komisja zarejestrowała inicjatywę 24 stycznia 2024 r. ([4]) W załączniku przedłożonym wraz z wnioskiem o rejestrację europejskiej inicjatywy obywatelskiej zawarto dalsze szczegóły dotyczące przedmiotu, celów i kontekstu inicjatywy. W szczególności organizatorzy wymieniają zalecenia dotyczące zakazu praktyk konwersyjnych zawarte w sprawozdaniu „Praktyki konwersyjne dotyczące osób LGBT+” ([5]) sporządzonym na wniosek Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych Parlamentu Europejskiego w 2023 r.

Organizatorzy zebrali wymagane „deklaracje poparcia” (podpisy) w okresie od 17 maja 2024 r. do 17 maja 2025 r. Po zweryfikowaniu deklaracji poparcia przez organy państw członkowskich organizatorzy przedłożyli inicjatywę Komisji 17 listopada 2025 r. W tym samym dniu Komisja opublikowała zawiadomienie potwierdzające ważność inicjatywy w rejestrze EIO.

([1]) Zakaz praktyk konwersyjnych w Unii Europejskiej.

([2]) Zgodnie z art. 3 rozporządzenia w sprawie EIO inicjatywa jest ważna, jeżeli: a) uzyskała poparcie co najmniej miliona obywateli Unii zgodnie z art. 2 ust. 1 (zwanych dalej „sygnatariuszami”) z co najmniej jednej czwartej państw członkowskich; oraz b) w co najmniej jednej czwartej państw członkowskich liczba sygnatariuszy jest równa co najmniej minimalnej licznie określonej w załączniku I, odpowiadającej liczbie posłów do Parlamentu Europejskiego wybieranych w każdym z państw członkowskich i pomnożonej przez łączną liczbę posłów do Parlamentu Europejskiego, w chwili rejestracji inicjatywy.

([3]) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/788 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej (Dz.U. L 130 z 17.5.2019, s. 55).

([4]) Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2024/442 z dnia 24 stycznia 2024 r. w sprawie wniosku o rejestrację europejskiej inicjatywy obywatelskiej „Zakaz praktyk konwersyjnych w Unii Europejskiej” zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/788.

([5]) Parlament Europejski, „Conversion Practices on LGBT+ People” [„Praktyki konwersyjne stosowane wobec osób LGBT+”], 2023.

Organizatorzy przedstawili cele inicjatywy podczas spotkania z Komisją, które odbyło się 12 grudnia 2025 r. ([6]), oraz podczas wysłuchania publicznego zorganizowanego przez Parlament Europejski 2 marca 2026 r. Podczas wysłuchania publicznego organizatorzy oświadczyli, że uznaliby za pożądane wydanie przez Komisję Europejską zalecenia zachęcającego państwa członkowskie do przyjęcia środków mających na celu wyeliminowanie praktyk konwersyjnych w ich krajowych kontekstach ([7]).

Następnie 25 marca 2026 r. Parlament przeprowadził debatę plenarną na temat inicjatywy „Zakaz praktyk konwersyjnych" ([8]).

W niniejszym komunikacie przedstawiono wnioski prawne i polityczne Komisji dotyczące inicjatywy, działanie, jakie zamierza podjąć, uzasadnienie podjęcia tego działania oraz przewidywany harmonogram zgodnie z art. 15 ust. 2 rozporządzenia w sprawie EIO.

2. KONTEKST

2.1 Rozpatrywane zagadnienie

Praktyki konwersyjne „stanowią bardzo szkodliwe interwencje, które opierają się na medycznie fałszywym przekonaniu, że osoby LGBT[IQ+] są chore, prowadząc do dotkliwego bólu i cierpienia, a także długotrwałej szkody psychicznej i fizycznej" ([9]). Praktyki te, które mogą obejmować zniewagi słowne, zmuszanie, izolację, przymusowe podawanie leków, poddawanie wstrząsom elektrycznym, znęcanie fizyczne i niegodziwe traktowanie w celach seksualnych ([10]), nie mają w rzeczywistości żadnej wartości terapeutycznej, ponieważ nie ma niczego, co wymagałoby „leczenia" lub „tłumienia".

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) przestała klasyfikować „homoseksualizm" jako zaburzenie psychiczne w 1990 r., usuwając go z rewizji dziesiątej Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD-10). W 2019 r. WHO usunęła również „zaburzenia tożsamości płciowej" z rozdziału „Zaburzenia psychiczne i behawioralne" rewizji jedenastej Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD-11) ([11]).

Ponadto przeciwko praktykom konwersyjnym publicznie opowiedziały się najważniejsze organizacje europejskie i międzynarodowe, w tym Światowe Stowarzyszenie Lekarzy w 2013 r. ([12]), Światowe Stowarzyszenie Psychiatryczne w 2016 r. ([13]) i Europejskie Towarzystwo Psychiatryczne w 2022 r. ([14])

Według badania LGBTIQ z 2023 r. przeprowadzonego przez Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej ([15]) co czwarta (24 %) osoba LGBTIQ+ doświadczyła praktyk konwersyjnych, w tym przemocy fizycznej i seksualnej, zniewag słownych i poniżania. Odsetek ten jest niemal dwukrotnie wyższy w przypadku kobiet transpłciowych (47 %) i mężczyzn transpłciowych (48 %).

Ponadto w sprawozdaniu niezależnego eksperta ONZ ds. ochrony przed przemocą i dyskryminacją ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową wskazano, że zjawisko praktyk konwersyjnych ma charakter globalny i nieproporcjonalnie wpływa na młode osoby LGBTIQ+ ([16]).

2.2 Kontekst polityki europejskiej

Każdy w Unii Europejskiej powinien czuć się bezpiecznie i mieć swobodę bycia w pełni sobą. Równość i niedyskryminacja to fundamentalne wartości oraz prawa podstawowe zapisane w Traktatach UE i w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej.

([6]) Spotkanie organizatorów europejskiej inicjatywy obywatelskiej „Zakaz praktyk konwersyjnych w UE" z Komisją Europejską.
([7]) Parlament Europejski, posiedzenie zwyczajne Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, wysłuchanie publiczne: Zakaz praktyk konwersyjnych w Unii Europejskiej z dnia 2 marca 2026 r.
([8]) Parlament Europejski, debata plenarna w dniu 25 marca 2026 r.
([9]) Niezależny ekspert ONZ ds. ochrony przed przemocą i dyskryminacją ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową, Praktyki tzw. terapii konwersyjnej, 1 maja 2020 r.
([10]) Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy, rezolucja nr 2534 (2026): Ochrona osób LGBTI przed „praktykami konwersyjnymi", przyjęta 29 stycznia 2026 r.
([11]) Zastąpiono je wyrażeniem „niezgodność płciowa" w nowym rozdziale „Stany związane ze zdrowiem seksualnym" w rewizji jedenastej Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD-11).
([12]) Oświadczenie Światowego Stowarzyszenia Lekarzy w sprawie naturalnych odmian ludzkiej seksualności, przyjęte przez 64. Zgromadzenie Ogólne Światowego Stowarzyszenia Lekarzy, październik 2013 r.
([13]) Stanowisko Światowego Stowarzyszenia Psychiatrycznego w sprawie tożsamości płciowej i orientacji i zachowań wobec osób tej samej płci oraz pociągu do nich, wrzesień 2016 r.
([14]) Oświadczenie Europejskiego Towarzystwa Psychiatrycznego w sprawie „terapii" konwersyjnych i pacjentów LGBTQ, styczeń 2022 r.
([15]) Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, „LGBTIQ Equality at a Crossroads – Progress and challenges" [„Równość osób LGBTIQ na rozdrożu: postępy i wyzwania"], 2024.
([16]) Niezależny ekspert ONZ ds. ochrony przed przemocą i dyskryminacją ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową, Praktyki tzw. terapii konwersyjnej, 1 maja 2020 r.

Przewodnicząca Ursula von der Leyen upoważniła komisarz Hadję Lahbib w piśmie określającym zadania ([17]) do „przedstawienia wniosku w sprawie odnowionej strategii na rzecz równości osób LGBTIQ na okres po 2025 r. W strategii tej należy w szczególności skoncentrować się na kwestiach ciągłego i utrzymującego się nękania i przemocy motywowanych nienawiścią, w tym w internecie, oraz na zakazie praktykowania terapii konwersyjnej".

W strategii na rzecz równości osób LGBTIQ+ na lata 2026–2030 ([18]), przyjętej 8 października 2025 r., zapowiedziano, że „Komisja podejmie odpowiednie działania w celu zwalczania praktyk konwersyjnych, ze szczególnym naciskiem na wspieranie państw członkowskich, które odgrywają w tym obszarze kluczową rolę. […] Przy opracowywaniu podejścia do zwalczania praktyk konwersyjnych Komisja uwzględni w szczególności niedawną europejską inicjatywę obywatelską »Zakaz praktyk konwersyjnych w Unii Europejskiej«".

Ochrona osób LGBTIQ+ przed nadużyciami, szkodliwymi praktykami i nienawiścią jest priorytetem Komisji i kluczowym filarem tej strategii. Zwalczanie wszelkich form przemocy i zapobieganie im, a także przeciwdziałanie narracjom szerzącym nienawiść ma zasadnicze znaczenie dla utrzymania wspólnych wartości UE, jakimi są równość, godność ludzka i poszanowanie praw podstawowych dla wszystkich.

W rezolucji w sprawie sytuacji w zakresie praw podstawowych w Unii Europejskiej przyjętej 29 kwietnia 2026 r. ([19]) Parlament Europejski „potępia praktyki konwersji, takie jak praktyki mające na celu zmianę, tłumienie lub wyparcie orientacji seksualnej, tożsamości płciowej lub ekspresji płciowej danej osoby, jako naruszające prawa podstawowe, a także […] wzywa ponadto Komisję w tym zakresie, aby przedstawiła wniosek dotyczący aktu prawnego ustanawiającego [unijny zakaz] praktyk konwersyjnych we wszystkich państwach członkowskich, jako działania następczego w związku z europejską inicjatywą obywatelską »Zakaz praktyk konwersyjnych w Unii Europejskiej«". Podobny apel wystosowano w rezolucji w sprawie sprawozdania Komisji na temat praworządności z 2025 r. z 29 kwietnia 2026 r. ([20]) oraz w sprawie realizacji unijnej strategii na rzecz równości osób LGBTIQ na lata 2020–2025, przyjętej 8 lutego 2024 r. ([21])

W konkluzjach prezydencji Rady w sprawie bezpieczeństwa osób LGBTI w Unii Europejskiej ([22]), przyjętych 9 czerwca 2023 r. przy poparciu 25 państw członkowskich, zachęcono państwa członkowskie, aby w ramach swoich kompetencji krajowych „chroniły osoby LGBTI – zarówno w internecie, jak i poza nim – przed [...] szkodliwymi praktykami, w tym przed poddawaniem ich »praktykom konwersyjnym«".

Ponadto 29 kwietnia 2026 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny przyjął opinię popierającą europejską inicjatywę obywatelską, w której zalecił, aby Komisja „przedstawiła wniosek w sprawie prawnie wiążącego unijnego zakazu praktyk konwersyjnych. Proponowany zakaz powinien obejmować wszelkie działania, które mają na celu zmianę, stłumienie lub wymazanie orientacji seksualnej, tożsamości płciowej lub ekspresji płciowej danej osoby, oraz zakazywać reklamy takich działań" ([23]).

Ponadto 29 stycznia 2026 r. Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy przyjęło rezolucję ([24]), w której wezwało państwa członkowskie, by zakazały praktyk konwersyjnych mających na celu zmianę, wyparcie lub stłumienie bądź wyeliminowanie orientacji seksualnej lub tożsamości/ekspresji płciowej danej osoby, przewidując sankcje karne. W rezolucji tej stwierdzono, że podejmowanie działań mających na celu zapobieganie szkodom powodowanym przez praktyki konwersyjne i przeciwdziałanie takim szkodom są niezbędne z punktu widzenia zdrowia publicznego oraz poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności, i ponownie podkreślono przy tym znaczenie autonomii osobistej chronionej na mocy art. 8 europejskiej konwencji praw człowieka. W rezolucji zaproponowano również zestaw środków dotyczących wsparcia i ochrony ofiar, szkoleń i świadomości społecznej.

([17]) Przewodnicząca Ursula von der Leyen, pismo określające zadania skierowane do Hadji Lahbib, komisarz do spraw gotowości i zarządzania kryzysowego oraz równości, Komisja Europejska, 1 grudnia 2024 r.

([18]) Komisja Europejska, Unia równości: strategia na rzecz równości osób LGBTIQ+ na lata 2026–2030, COM(2025) 725 final.

([19]) Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 29 kwietnia 2026 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw podstawowych w Unii Europejskiej w latach 2024 i 2025 (P10_TA(2026)0146).

([20]) Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 29 kwietnia 2026 r. w sprawie sprawozdania Komisji na temat praworządności (P10_TA(2026)0147).

([21]) Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 8 lutego 2024 r. w sprawie realizacji unijnej strategii na rzecz równości osób LGBTIQ na lata 2020–2025 (P9_TA(2024)0076).

([22]) Rada Unii Europejskiej, Konkluzje prezydencji w sprawie bezpieczeństwa osób LGBTI w Unii Europejskiej, 9 czerwca 2023 r.

([23]) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, opinia „Zakaz praktyk konwersyjnych w UE", przyjęta 29 kwietnia 2026 r. (SOC/854-EESC-2025).

([24]) Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy, rezolucja nr 2534 (2026): Ochrona osób LGBTI przed „praktykami konwersyjnymi", przyjęta 29 stycznia 2026 r.

2.3 **Krajowe ramy regulacyjne**

Do tej pory przepisy zakazujące praktyk konwersyjnych przyjęło osiem państw członkowskich ([25]). Zakres tych przepisów jest zróżnicowany, przy czym zasadniczo przewidują one kryminalizację lub zakaz podejmowania prób zmiany lub tłumienia orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej danej osoby, a w większości przypadków także ekspresji płciowej, na mocy prawa administracyjnego. W większości tych przepisów krajowych przewidziano zaostrzone kary za przestępstwa popełnione przeciwko małoletnim lub osobom dorosłym szczególnej troski. We wszystkich z nich przewidziano grzywny, a w większości – karę pozbawienia wolności. Wszystkie te przepisy krajowe również zakazują praktyk konwersyjnych.

3. **ODPOWIEDŹ NA EUROPEJSKĄ INICJATYWĘ OBYWATELSKĄ**

W ramach europejskiej inicjatywy obywatelskiej wzywa się Komisję do: (i) złożenia wniosku w sprawie dyrektywy dodającej praktyki konwersyjne do wykazu europrzestępstw lub zmieniającej obowiązującą obecnie dyrektywę w sprawie równości (z 2008 r.) w celu wprowadzenia zakazu takich praktyk; (ii) zmiany dyrektywy w sprawie praw ofiar i ustanowienia minimalnych norm dotyczących praw ofiar praktyk konwersyjnych, ich ochrony i wsparcia dla nich; (iii) przyjęcia niewiążącej rezolucji wzywającej do powszechnego zakazu praktyk konwersyjnych w UE.

Ponadto europejska inicjatywa obywatelska wyraźnie wskazuje, że „[w]szystkie państwa członkowskie powinny wprowadzić zakaz stosowania praktyk konwersyjnych”.

W odpowiedzi na tę inicjatywę Komisja podkreśla, że:

(a) w 2027 r. zamierza przyjąć zalecenie w celu wezwania państw członkowskich do wprowadzenia zakazu praktyk konwersyjnych w ich ramach prawnych;

(b) uważa natomiast, że z powodów wymienionych poniżej przedstawienie wniosku dotyczącego aktu prawnego Unii w rozumieniu art. 11 ust. 4 TUE nie byłoby skuteczne.

3.1 **Przyjęcie zalecenia Komisji dotyczącego osiągnięcia celu europejskiej inicjatywy obywatelskiej**

Komisja zamierza przyjąć zalecenie, akt prawny na podstawie art. 292 TFUE, w sprawie ochrony osób LGBTIQ+, zwłaszcza osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, oraz zwalczania praktyk konwersyjnych mających na celu zmianę, wyparcie lub stłumienie ich orientacji seksualnej lub tożsamości/ekspresji płciowej. Oczekuje się, że zalecenie Komisji przyczyni się do osiągnięcia merytorycznych celów europejskiej inicjatywy obywatelskiej.

Działając na podstawie zalecenia, Komisja uwzględni kluczową rolę, jaką państwa członkowskie odgrywają w tej dziedzinie, i zapewni im wsparcie przy wprowadzaniu zakazu praktyk konwersyjnych, zachęcając do podejmowania działań krajowych w celu rozszerzenia zakazu prawnego w całej UE.

Zalecenie ma opierać się na dobrych praktykach stosowanych w ramach istniejących zakazów praktyk konwersyjnych w państwach członkowskich i zachęcać wszystkie państwa do wprowadzenia takich zakazów. Komisja rozważy również włączenie do zalecenia rekomendacji dotyczących innych środków uzupełniających, takich jak działania ułatwiające dostęp do wymiaru sprawiedliwości, odszkodowania dla ofiar i osób, które doświadczyły przemocy uwarunkowanej płcią, na podstawie zobowiązań prawnych wynikających z dyrektywy w sprawie praw ofiar, jeżeli takie praktyki są kryminalizowane, a także kursy szkoleniowe dla specjalistów w dziedzinie zdrowia psychicznego oraz innych odpowiednich pracowników ochrony zdrowia.

Komisja zamierza zwrócić się do państw członkowskich o przekazanie informacji na temat tego, w jaki sposób zalecenie będzie wdrażane w ich krajowym kontekście, co następnie pozwoli przeprowadzić ocenę wdrażania zalecenia w praktyce.

Do przygotowania zalecenia przyczyni się ustrukturyzowany dialog na ten temat, który Komisja zamierza wspierać za pośrednictwem grupy ekspertów ds. równości osób LGBTIQ+ utworzonej w ramach grupy wysokiego szczebla ds. niedyskryminacji, równości i różnorodności. W skład tej grupy ekspertów wchodzą przedstawiciele państw członkowskich, Komisji oraz zainteresowanych stron i jej celem jest poprawa równości osób LGBTIQ+.

Ponadto, zgodnie z zapowiedzią zawartą w strategii na rzecz równości osób LGBTIQ+, Komisja ustanowi forum ds. polityki dotyczącej LGBTIQ+ z udziałem organizacji społeczeństwa obywatelskiego działających na rzecz osób LGBTIQ+: pierwsze spotkanie forum odbędzie się przed końcem 2026 r. w Brukseli i będzie poświęcone praktykom konwersyjnym.

([25]) Belgia, Niemcy, Grecja, Hiszpania, Francja, Cypr, Malta oraz Portugalia.

Wreszcie, również zgodnie z zapowiedzią zawartą w strategii na rzecz równości osób LGBTIQ+, Komisja rozpoczęła badanie dotyczące praktyk konwersyjnych, które posłuży za podstawę do sformułowania zalecenia Komisji poprzez uwzględnienie takich aspektów jak stopień przymusu i presji towarzyszący tym praktykom.

3.2 **Powody nieprzedstawienia wniosku dotyczącego aktu prawnego Unii do celów art. 11 ust. 4 TUE**

Komisja wyjaśniła w swojej decyzji w sprawie rejestracji, że „[n]iewykluczone, że Komisja mogłaby zaproponować dodanie niektórych przymusowych praktyk konwersyjnych do **wykazu europrzestępstw na podstawie art. 83 ust. 1 TFUE**, pod warunkiem że spełnienie wymogów tego przepisu zostałoby należycie uzasadnione, a w szczególności że takie praktyki konwersyjne można by uznać za dziedzinę »szczególnie poważnej przestępczości o wymiarze transgranicznym, wynikające z rodzaju lub skutków tych przestępstw lub ze szczególnej potrzeby wspólnego ich zwalczania«".

Nowy wniosek ustawodawczy na mocy tego przepisu wymagałby w pierwszej kolejności ustanowienia nowej podstawy prawnej w drodze jednomyślnej decyzji Rady rozszerzającej wykaz europrzestępstw. Przestępstwa wymienione w art. 83 ust. 1 TFUE dotyczą dziedzin szczególnie poważnej przestępczości o wymiarze transgranicznym. Tylko jeżeli Rada rozszerzyłaby wykaz europrzestępstw, Komisja mogłaby przedłożyć, na kolejnym etapie, wniosek dotyczący dyrektywy opartej na tej nowej podstawie prawnej.

Komisja uważa, że uruchomienie takiej inicjatywy w celu rozszerzenia wykazu przestępstw na podstawie art. 83 ust. 1 TFUE nie przyczyniłoby się do skutecznego zwalczania zjawiska praktyk konwersyjnych. Chociaż nie można wykluczyć, że niektóre przymusowe praktyki konwersyjne spełniają kryterium dotyczące dziedzin szczególnie poważnej przestępczości o wymiarze transgranicznym, prawdopodobnie dotyczy to jedynie niewielkiej części takich praktyk.

Celem **wniosku Komisji** z 2008 r. **dotyczącego dyrektywy w sprawie równego traktowania** ([26]) jest rozszerzenie ochrony przed dyskryminacją ze względu na religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną na obszary inne niż zatrudnienie. W związku z wejściem w życie traktatu lizbońskiego 1 grudnia 2009 r. wniosek opiera się na art. 19 TFUE, więc wymagana jest jednomyślność w Radzie po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

Chociaż wniosek jest przedmiotem dyskusji w Radzie od prawie 18 lat, a zdecydowana większość państw członkowskich popiera przyjęcie tekstu kompromisowego przedstawionego przez belgijską prezydencję Rady w pierwszej połowie 2024 r. ([27]), nie udało się jeszcze osiągnąć porozumienia.

Wszelkie nowe poprawki do obecnego tekstu kompromisowego nie wchodziłyby w zakres odpowiedzi Komisji na EIO, ponieważ odpowiedzialność za ich wprowadzanie spoczywa na Radzie. Ponadto wprowadzenie zakazu praktyk konwersyjnych nie byłoby zgodne z przekrojowym charakterem i zakresem wspomnianego wniosku.

Komisja przypomina, że **nowy wniosek dotyczący środków ustawodawczych na podstawie art. 19 TFUE** mógłby zostać przedstawiony, gdyby praktyki konwersyjne stanowiły dyskryminację ze względu na płeć lub orientację seksualną w rozumieniu tego artykułu. Chociaż prawdopodobnie wiele z tych praktyk spełniałoby ten warunek, Komisja nie uważa, by nowy wniosek na podstawie art. 19 TFUE był najskuteczniejszym sposobem realizacji celów EIO, w szczególności biorąc pod uwagę trudności związane z koniecznością jednomyślnego przyjęcia przez Radę.

Ponadto w decyzji o rejestracji wyjaśniono, że „[j]eżeli chodzi o ustanowienie norm minimalnych w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar praktyk konwersyjnych, Komisja mogłaby zaproponować **zmianę dyrektywy 2012/29/UE o prawach ofiar na podstawie art. 82 ust. 2 TFUE**".

([26]) Wniosek dotyczący dyrektywy Rady w sprawie wprowadzenia w życie zasady równego traktowania osób bez względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną (COM(2008) 0426 final).

([27]) Dyrektywa o wdrażaniu zasady równego traktowania (art. 19) – Sprawozdanie z postępu prac (10817/24).

Komisja uważa, że nie ma uzasadnienia, by proponować nowe zmiany do dyrektywy w sprawie praw ofiar ([28]). W następstwie wniosku Komisji dotyczącego zmiany dyrektywy w sprawie praw ofiar z lipca 2023 r. ([29]) współprawodawcy wstępnie uzgodnili zmienioną dyrektywę w sprawie praw ofiar w grudniu 2025 r. ([30]) Nowe przepisy przyczynią się do lepszej ochrony praw wszystkich ofiar, na przykład poprzez zapewnienie im łatwiejszego dostępu do informacji i wsparcia, ułatwienie zgłaszania przestępstw, lepszą ochronę danych osobowych ofiar, dokładniejszą indywidualną ocenę ich potrzeb, ułatwienie uzyskania odszkodowania od sprawcy oraz lepszą koordynację i współpracę między podmiotami mającymi kontakt z ofiarami. Ofiary przemocy seksualnej otrzymają ukierunkowane i kompleksowe wsparcie obejmujące dostęp do opieki zdrowotnej w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego.

W zakresie, w jakim praktyki konwersyjne są uznane za przestępstwo na mocy prawa krajowego, do ofiar takich przestępstw będą miały zastosowanie przepisy dyrektywy wdrożone do prawa krajowego.

W dyrektywie podkreślono, że należy zwrócić szczególną uwagę na ofiary o szczególnych potrzebach, aby chronić je przed wtórną i ponowną wiktymizacją, zastraszaniem i odwetem. Ofiary należy poddać indywidualnej ocenie w celu ustalenia szczególnych potrzeb w zakresie ochrony oraz określenia, czy i w jakim stopniu skorzystałyby one ze specjalnych środków. W państwach członkowskich, w których praktyki konwersyjne uznaje się za przestępstwo, ofiary takich praktyk powinny być objęte ochroną i wsparciem przewidzianymi w dyrektywie, w tym indywidualną oceną sytuacji oraz dostępem do odpowiednich usług wsparcia.

Ponadto Komisja uważa, że **przyjęcie wniosku dotyczącego zalecenia Rady** nie pozwoliłoby na osiągnięcie celów EIO w sposób kompleksowy i skuteczny. Jeżeli chodzi o przedstawienie wniosku dotyczącego zalecenia Rady na podstawie art. 83 ust. 1 TFUE w związku z art. 292 TFUE, nie można obecnie stwierdzić, czy niektóre praktyki konwersyjne mogłyby zostać uznane za stanowiące element „poważnej przestępczości o wymiarze transgranicznym" w rozumieniu art. 83 ust. 1 TFUE. Jeżeli chodzi o zaproponowanie zalecenia Rady na podstawie art. 19 TFUE w związku z art. 292 TFUE, wyzwania opisane powyżej w odniesieniu do działań legislacyjnych opartych na art. 19 TFUE miałyby również wpływ na takie zalecenie.

4. **WNIOSKI I PERSPEKTYWY**

W odpowiedzi na europejską inicjatywę obywatelską „Zakaz praktyk konwersyjnych w UE" Komisja zamierza przyjąć w 2027 r. zalecenie, które ma przyczynić się do osiągnięcia merytorycznych celów tej inicjatywy.

Zalecenie ma opierać się na dobrych praktykach stosowanych w ramach istniejących zakazów praktyk konwersyjnych w państwach członkowskich. Zostaną w nim uwzględnione wyniki szeroko zakrojonych konsultacji, w tym konsultacji przeprowadzonych za pośrednictwem grupy ekspertów ds. równości osób LGBTIQ+ oraz nowego forum ds. polityki dotyczącej LGBTIQ+. W zaleceniu zostaną również uwzględnione ustalenia z badania na przedmiotowy temat zainicjowanego przez Komisję.

Celem zalecenia Komisji jest:

— zarekomendowanie państwom członkowskim wprowadzenia zakazu praktyk konwersyjnych w ich krajowym porządku prawnym;

— ochrona osób LGBTIQ+ i zwalczanie praktyk konwersyjnych ukierunkowanych na ich orientację seksualną lub tożsamość/ekspresję płciową;

— uzupełnienie zalecanego zakazu praktyk konwersyjnych o rekomendacje dotyczące innych środków obejmujących np. szkolenia dla praktyków;

— zachęcenie państw członkowskich do przekazania informacji na temat sposobu wdrażania zalecenia w kontekście krajowym, które to informacje stanowiłyby następnie podstawę oceny tego wdrażania.

([28]) Dyrektywa 2012/29/UE ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw.

([29]) Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2012/29/UE ustanawiającą normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępującą decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (COM(2023) 424 final).

([30]) Komunikat prasowy Rady: „UE wzmacnia ochronę ofiar przestępstw i wsparcie dla nich", 10 grudnia 2025 r.